

Kaupunkikehitys ja sosiaalinen tasa-arvo

Aulikki Kananoja

25.5.2007

Perjantaiyliopisto

Fyysinen ja sosiaalinen ympäristö

- Rikotun katulampun vaikutus (Ann Power)
- Helsingissä vertailtiin kahta eri tavoin rakennettua asuinaluetta (Juha Kääriäinen 1987): kovan rikollisuuden suhteen ei ollut eroja alueiden välillä; sen sijaan erilaiset sosiaaliset häiriöt olivat yleisiä korkeiden kerrostalojen alueella ja keskittyivät muutamisiin vuokrataloihin

Käytännön kokemuksia

- Lastensuojelun tarpeen taustalla päihde- ja mielenterveysongelmia, kaoottista elämäntapaa
- Etnisten vähemmistöjen keskittyminen – väestöryhmien väliset jännitteet
- Pitkäaikaistyöttömyys, heikko koulutus- ja työtausta, päihteet, jäsentymätön arki
- Köyhyys ja osattomuus
- Sosiaalinen avuttomuus monin tavoin
- Vanhojen ihmisten turvattomuus
- Rikolliset alakulttuurit

Useita tekijöitä

- Post-moderni maailma
- Urbaani elämä
- Kaupungin sisäinen alueellinen kehitys

Lastensuojelun kasautuminen

- Suurpiirien välillä on yli kaksinkertaiset erot lastensuojelun tarpeessa (2006)

• Eteläinen sp	avo/sijaishuolto	545	47/1000	0-17-v.
• Läntinen sp	” ”	1249	77/ 1000	”
• Keskinen sp	” ”	738	107/1000	”
• Pohjoinen sp	” ”	521	61/1000	”
• Koillinen sp	” ”	1736	87/1000	”
• Kaakkoinen sp	” ”	487	53/1000	”
• Itäinen sp	” ”	2062	96/1000	”

Lastensuojelun tarpeen taustatekijöitä (Myllärniemi 2006)

- Vanhempien päihdeongelmat
- Vanhempien uupumus, mielenterveysongelmat, muu sairaus
- Isän väkivaltaisuus, seks. hyväksikäyttö ym.
- Kaoottinen perhe-elämä, ristiriidat, väkivalta
- Kyvyttömyys ymmärtää lapsen tarpeita
- Vanhempien elämäntavan ongelmat

Lastensuojelun tarpeen taustatekijöitä (2)

- Lapsen psyykkinen, sosiaalinen ja psykosomaattinen oireilu
- Lapsenperushoidon puutteet
- Lapsen kaltoinkohtelu

Lastensuojelun tarpeen taustatekijöitä (3)

- Nuoren kouluvaikeudet
- Nuoren rajaton käytös, ristiriidat kotona
- Nuoren psyykkinen oireilu
- Nuoren päihteidenkäyttö
- Nuoren muu epäsosiaalinen oireilu, syrjäytymisriski
- Nuoren epänormatiivinenkäytös

Huostaanoton taustatekijöiden määrä

- Pääkaupunkiseudun huostaanottotutkimuksessa (Myllärniemi 2006) huostaanoton tarvetta aiheuttavia tekijöitä oli lasta kohden keskimäärin 6,4
- Helsinki 7,6
- Vantaa 7,0
- Espoo 4,6

Toimeentulotuen alueellinen saanti Helsingissä

- Toimeentulotukea saavat taloudet, henkilöt ja osuus väestöstä 2006

• Eteläinen	2852/3686	3,8 %
• Läntinen	5051/7441	7,5 %
• Keskinen	5593/7081	9,5 %
• Pohjoinen	1948/2790	6,8 %
• Koillinen	5638/9232	10,3 %
• Kaakkoinen	2423/3728	8,1 %
• Itäinen	7411/12544	12,5 %
• Muut (ei asuntoa)	4589/5432	

Sosiaalisten vaikeuksien kasautuminen

- Lasten ja perheiden kohdalla kovaosaisuuden kolmio: päihdeongelmat, mielenterveysongelmat, perheen sisäiset ristiriidat, väkivalta ja elämän kaoottisuus
- Aikuisten kohdalla pitkäaikaistyöttömyys, päihdeongelmat, avioero, sairaudet,

Ylisukupolvisuus

- Käytännön kokemus viittaa siihen, että lastensuojelun tarve ja syrjäytyminen jatkuvat yli sukupolvien
- Jos alueelle syntyy ”köyhyyden kulttuuri”, seuraava sukupolvi kasvaa sen elämäntapaan
- Toivon merkitys

Lahden Liipola

Marjaana Seppänen 2001

- Ihmisille tärkeä oma asuintalo ja kortteli, ei koko lähiö tai asuinalue
- Vahvuuksia luonto, palvelut ja sijainti
- Aluetasolla ongelmiksi koettiin juopottelu, sosiaaliset häiriöt ja ilkivalta
- Osallistuminen koko asuinalueen toimintaan vähäistä, mutta silti merkityksellistä asukaslähtöistä toimintaa
- Työttömät ja ikääntyneet kiinnittyneimpiä alueeseen
- Pieniä, alueelle räätälöityjä hankkeita, ei suuria järjestelmiä
- ”ostarisosiaalityö”

Positiivisen diskriminaation hankkeet Helsingissä 2001 - 2004

- Sosiaalivirasto osoitti korvamerkittyä rahaa 10 pienalueelle
- Kriteerinä suuret riskit lasten kasvuoloissa
- Hankkeet kohdistettiin lapsiin ja perheisiin
- Työ jäsentyi kolmeen muotoon: aluetyö, perhetyö ja maahanmuuttajatyö
- Monissa hankkeissa eri muodot menivät päällekkäin

Positiivisen diskriminaation työmuotoja

- Aluefoorumi ja alueelliset tapahtumat
- Päivähoitoon kytketty perheterapeuttinen työ
- Vauvaperhetoiminta
- Kotiäitien ja yksinhuoltajienvertaisryhmät
- Tilapäinen lastenhoitoapu
- Perheleirit ja perhekahvilat
- Romaniperhetyö
- Äiti-lapsiryhmät (käsikynkkä)

Positiivisen diskriminaation työmuotoja (2)

- Suomi toisena kielenä-opetus päivähoidossa
- Oman äidinkielen opetus
- Kulttuuritulkkaus ja kielikurssit
- Palveluohjaus maahanmuuttajille
- Toiminnalliset ryhmät

Varhaisen tuen ydinpiirteitä

- Matala kynnys
- Mahdollistaminen
- Välittäminen

Mitä saatiin

- Inhimillistä pääomaa – asiakasvaikutuksia, mm. vertaistukea ja luottamusta
- Toimintajärjestelmiin sitoutunutta pääomaa – yhteistyötä ja verkottumista
- Projektinvaraista sosiaalista pääomaa - varhainen tuki ja käytännön arviointi
- Juurrutettua sosiaalista pääomaa? – työmuotojen vakiintumista ja levittämistä